

מסורת הש"ס

(א) געלט נ: דה: (ב) געלט י:א: (ג) געלט ח:א: (ד) געלט ט: רמ: קח: (ה) געלט י:א: (ו) געלט מ:מ: (ז) געלט ח:א:

הגרות הב"ח (א) תוס' ד"ה ופעל וסי' יפה ומתרחק כל ק':

גליון הש"ס רש"י ר"ה באנו לשלוקת וכו' דאבן נסי' דרינו בור. ע"ן געל דף כח ע"כ תוס' ד"ה וישיב:

שור שנגח את הפרה פרק חמישי בבא קמא

נג.

עין משפט
נר מצוה

ע"ה א ב ג ד מ"י פ"ג
מלכות י"ח הלכה י"ח
פ"ג ע"ן פ"ג טו"ט ח"מ
פ"י ח"י ספ"ק לא וע'
נתיב ונתנת:
ע"ה ה ר ז ח מ"י ט"ס
הלכה י"ט עו"ט ע"ט
ספ"ק ז'
ט"ו י"ח ט"ס ט"ס הלכה כ'
טו"ט ט"ס ספ"ק ז':

מוסף רש"י

להבלי ולא לחבטו.
משום דעבד ליה הנל
לכור ולא משום חבטו
(דע"ר י"ג). רבי נתן
דרינא הוא. אג"ד היה
מלאמתן כהורות בני
גמלא (ב"מ פ"ד). דאמר
ליה בעל השור. ההור,
לבעל הבור אגא תוראי
בכירך אשכחיתיה. מה,
הלק כל הטק עליו, מה
דלית לי לאשתלומי מעבל
השור משלמנא, אם פ"ס
הוא משלם רביע. ואפילו
הזיקו הוא לכור לא היה
משלם אלא חצי נוקא ועבדי
שי' אחר עמו ישלם רביע,
והשאר משלמנא מיך
(דע"ר י"ג).

שמואל לטעמיה דאמר להבדו וב"ש לחבטו. וא"ת דלמא
כי מחייב בחבטו היינו כשנתקל בבור אבל הכא
הכרייה גרס לו ליפול וגם נחבט בקרקע עולם כהא הוה פטור וי"ל
דשפיר הוה לטעמיה דאשכחן דמחייב בחבטו כשנחבט על ידי מעשיו:
בעל השור חייב. פי' מחלה ובעל
הבור פטור לגמרי גזירת
הכתוב מוגבל שמה שזר או חמור
מעלמו ולא שפילוהו אחרים כדפרשית
פרק קמא (דף יג. וסו):

ובעל הבור משלם מחצה. בשטות
או מהלך גלילה קאמר דלי
כפקח כיום הא תינח לעיל דפטור
וכי מינח ה"מ כשנופל מעלמו אבל
הפילוהו אחרים חייב א"כ כשנופל
נמי מעלמו ליחייב דמחילמו כשפיעה
פן יפול ע"י שורים וסופו כלאום
חייב אלא על כרחיך שזר פקח נשאר
יפה (ב) ומרחק כל כך מן הבור שאין
שורים אחרים יכולין להפילו נמוכו:
לעולם קסבר האי פלגא נוקא
כו' אגא תוראי בכירך
אשכחיתיה. וא"ת כיון דפלגא נוקא
עבד מה סכנא היא זו דמשום
דאשכחיה בבור משלם יותר ממה
שהיק והיה רואה ר"י לפרש דה"ק
האי פלגא הויקא עבד בעלמא כיון
כשני שורים שהיקו אבל הכא בבור
שדחף חבירו לבור הבור כוליה הויקא
עבד כדאמר את קטליה דכבירך
אשכחתי' ולכן מאי דלית לי לאשתלומי
מיניה משתלמנא מיך וחזר בו ר"י
מפירוש זה דא"כ מועד לרי נתן אמאי
משלם מחלה כי היכי דמהני שותפות
לבור שאין הבור משלם אלא חצי ממה
שהיק כמו קו יועיל שותפות הבור
לשור ולא ישלם השור מחלה ונתם
נמי איכא להקשות אמאי משלם
רביע ע"כ נראה דבור נמי פלגא
נוקא עבד ומשום שגמר ההיק דומה
כמי שעשאו כולו אחרין כי ליכא
לאשתלומי מעבל השור משלם
מעבל הבור:

שור

האי פלגא הויקא עבד והאי פלגא הויקא עבד בעל הבור משלם פלגא
ובעל השור רביע ואידך ריבעא מפסיד אמר רבא ר"י נתן דיינא הוא
ונחית לעומקא דדינא לעולם קסבר האי כוליה הויקא עבד והאי כוליה
הויקא עבד ודקא קשיא לך לשלם האי פלגא והאי פלגא משום דאמר ליה
בעל השור לבעל הבור שותפותאי מאי אהניא לי איבעית אימא לעולם קסבר
האי פלגא הויקא עבד והאי פלגא הויקא עבד ודקא קשיא לך בעל הבור
משלם פלגא ובעל השור משלם רביע ואידך ריבעא נפסיד 'משום' דאמר ליה
בעל השור לבעל הבור אגא תוראי בכירך אשכחיתיה את קטלתי מאי דאית
לי לאשתלומי מהיאך משתלמנא מאי דלית לי לאשתלומי מהיאך משתלמנא
ממך: אמר רבא הניח אבן ע"פ הבור וכא שור ונתקל בה ונפל בבור באנו
למחלוקת 'ר' נתן ורבנן פשיטא מהו דתימא התם הוא דאמר בעל הבור לבעל
השור אי לאו בירא דידי תורא דידך הוה קטיל ליה אבל הכא מצי א"ל בעל
אבן לבעל הבור אי לאו בירא דידך אבנא דידי מאי הוה עבדא אי הוה מיתקל
בה הוה נפל וקאי קמ"ל דאמר ליה אי לאו אבן לא הוה נפיל לבירא איתמר
שור

בסופה (דף יג.): [שופטאי מאי אהניא לי. בלאו שותפות נמי פלגא הוא דמשתלמנא וכיון דבעל הבור נמי כוליה הויקא עבד משלם ג' חלקים: אם
קטלפיה. כחוק ש"ך מנאמי: מאי דאיס' לי כו'. אבל רבנן כתר מעיקרא אזלי וכברי דבעל השור כולה הויקא עבד הלכך כמזעזע בעל השור
משלם כוליה ונתם בעל השור משלם פלגא ופלגא מפסיד ונבי מתינתן נמי כתר כורה אזלין ושניהם פטורין: פניח אבן. בור כרייה ואדם
אחר כה והניח אבן על שפתה: באנו למחלוקת כו'. לרבנן בעל האבן חייב דהוא גרס כל הנפילה ומשום גמלא כחוקין ליכא למיפטריה
דאבן נמי היינו בור והויקא בדיים הוא דמתיא כפ"ג (דף כח:) הא מה דומה ליה אבנו וסכינו כו' ולרבי נתן בין שניהם משלמי:
ה"ג

וזה וזה בבור. ואפילו הכי אשמועינן מתינתן דפטור הואיל ולא
מהלכא מית אלא מחבטא וקרקע עולם דבני רה"ר הויקתו:
רבה אמר הכא כמאי עסקינן. דקתני לאחריו חייב: **במספיק**
דנפל על אפיה. ברשע ומקמי דמטא לקרקעיתא נהפך ונפל

על גביה: **דאפני ביה.** הכלל שנתקם
בו תחילת נפילתו והועילה בו להמית
היא המיתתו: **הכא בנוק' בור כשור.**
שהשור נכנס לחצר כשה"כ שלא ברשות
ולא הפיקר לא רשותו ולא בורו ונפל
לבור והנחיש את מימיו: **דרך נפילה.**
על פניו משמע דרוב כהמות הנפילין
בשומק בעל פניהם טופלים: **נפל**
לפניו מקול הכרייה חייב ואמאי
ניפא כורה גרס ליה. וכורה פטור
הוא דגרמא בעלמא הוא (וואפילו
הכורה בעל הבור איכא למיפטריה
מהאי טעמא דכיון דמשום גרמא
נפל אסתלק מיוכא דבור מיניה ורמי
אפשיעיתא דקול הכורה וההוא גרמא
בעלמא דפטור ע"ל) ונשאין הכורה
בעל הבור עסקינן אלא שהוא שמירו
וכיון שהיתה בור כרייה ועומדת
קודם לכן דאי האי כרייה הוי כורה
חייב דלון שלח לברך עבירה דאסור
לקלקל רה"ר: **בעל הבור הויקא עבד.**
כלומר כחוק שלן מנאל הטק וכל
היכא דלא אפשר לאשתלומי מכורה
דקול גרמא בעלמא הוא משלם
מיניה דבעל הבור: **בעל הבור פטור.**
בין שהשור הנזק שותף בין שהוא
פקח דאמר ליה בעל הבור אי לאו
חורך לא נפל והאי דמיפה מעשה
בדיים הואי ולא גרמא: **רבי נתן**
אומר בעל הבור משלם מחלה. שהרי
בין שניהם המיתוהו. אפי' הוה שור
הנזק פיקח חייב דליכא למימר אבני
לך עיוני ומחל דהא חבירו דמפו:
הא כהם. בעל השור משלם רביע
וטעמא מפרש לקמיה: **הא כמזעזע.**
דמיחייב ג"ש דכל חד משלם מחלה
ממה נפשך אי מרייהו כוליה הויקא
עבד דעל ידי חד מיניהו מית השתא
דעבדי מרייהו משלם כל חד פלגא
אי כל חד חד וחד פלגא הויקא עבד
מאי דעבד משלם דהא מועד הוא:
אי קסבר האי כוליה הויקא עבד.

זהו זה בבור רב לטעמיה (דאמר רב בור
שחייבה עליו תורה להבלי ולא לחבטו
ושמואל אמר "בבור בין מלפניו בין
מלאחריו חייב שמואל לטעמיה דאמר
להבלי וכל שכן לחבטו אלא היכי דמי
לאחריו מקול הכרייה דפטור יכנון דנתקל
בבור ונפל לאחורי הבור חוץ לבור איתוביה
בבור בין לפניו בין לאחריו חייב תיובתא
דרב אמר רב חסדא מורה רב בבור ברשותו
דחייב משום דאמר ליה ממה נפשך אי
בהבלא מית הבלא דידך הוא אי בחבטא
מית חבטא דידך הוא רבה אמר הכא
כמאי עסקינן במתהפך דנפל אאפיה
ואתהפך ונפל אגביה דהבלא דאהני ביה
אהני ביה רב יוסף אמר הכא בנוק' בור
כשור עסקינן מאי ניהו שהבאיש את
מימיו דלא שניא לפניו ולא שניא לאחריו
מיחייב תני רב חנניה לסיועי לרב ונפל
עד שיפול דרך נפילה מכאן אמרו נפל
לפניו מקול הכרייה חייב לאחריו מקול
הכרייה פטור וזה וזה בבור אמר רב נפל
לפניו מקול הכרייה חייב ואמאי נימא כורה
גרם ליה אמר רב שימי בר אשי הא מני
רבי נתן היא דאמר ר' בעל הבור הויקא קא
עבד ויכול היכא דלא אפשר לאשתלומי
מהאי משתלם מהאי דתניא שור שדחף את
חבירו לבור בעל השור חייב בעל הבור
פטור ר"י נתן אומר ר' בעל השור משלם
מחצה ובעל הבור משלם מחצה והתניא
רבי נתן אומר יבעל הבור משלם ג' חלקים
ובעל השור רביע לא קשיא והא בתם הא
כמועד עבד והאי כוליה הויקא עבד והאי
משלם פלגא והאי משלם פלגא ואי קסבר